

چگونه حالت ارزیابی سیستم اطلاعات حسابداری و چارچوب سنجش بر قضاوت های عملکرد (زیست) محیطی تاثیر می گذارد

دکتر عبدالرضا محسنی

استادیار گروه حسابداری، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر (نویسنده مسئول)

mohseni.abdoreza@yahoo.com

راضیه ره‌نورد

کارشناسی ارشد، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران

rahnavard310@yahoo.com

چکیده

سیستم اطلاعات حسابداری از جمله سیستم های اصلی و اساسی سیستم اطلاعات مدیریت شمرده می شوند و وظیفه آن تامین نیازهای اطلاعاتی سطوح مختلف مدیران در زمینه های برنامه ریزی و کنترل منابع، ارزیابی عملکرد و تصمیم گیری است. بر این اساس پژوهش حاضر به چگونه حالت ارزیابی سیستم اطلاعات حسابداری و چارچوب سنجش بر قضاوت های عملکرد (زیست) محیطی تاثیر می گذارد پرداختیم. روش پژوهش توصیفی با تحلیل همبستگی و ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه است. نتایج مصاحبه با مدیران، مدیران ارشد و مالی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. تجزیه و تحلیل نشان می دهد که از مجموع ۱۶۰ پاسخگوی مورد بررسی، ۱۳۵ نفر (۸۴/۳ درصد) زن و ۲۵ نفر (۱۵/۷ درصد) مرد هستند. نتایج حاصل نشان می دهد به لحاظ توصیفی ارزیابی عملکرد در سطح بالا بوده و میزان کاربست سیستم اطلاعات حسابداری و نگرش محیطی در سطح متوسط پایین می باشد. مدل انتخاب شده قدرت تبیین متوسط دارد و نتایج تحقیق فرضیه ها، در فرضیه اول سطح معناداری متغیر است. سیستم اطلاعات حسابداری در سطح ۰/۰۵ معنادار است. با توجه به نتایج تحقیق سیستم اطلاعات حسابداری بر ارزیابی عملکرد تاثیر مثبت و معنی داری دارد، بنابراین فرضیه اول تایید می شود، در فرضیه دوم سطح معناداری متغیر حالت اندازه گیری در سطح دوم تایید می شود. و در فرضیه آخر نتایج سطح معناداری متغیر حالت اندازه گیری در سطح ۰/۰۵ معنادار است. با توجه به نتایج تحقیق نگرش محیطی بر ارزیابی عملکرد تاثیر معنی داری دارد، بنابراین فرضیه سوم تایید می شود.

کلمات کلیدی: سیستم اطلاعات حسابداری، ارزیابی عملکرد، نگرش محیطی

مقدمه

مسئله ارزیابی عملکرد سالیان زیادی است که محققان و کاربران را به چالش واداشته است. سازمان های تجاری در گذشته تنها از شاخص های مالی به عنوان ابزار ارزیابی عملکرد استفاده می کردند؛ تا اینکه "کاپلن و نورتن" در اوایل دهه ۱۹۸۰ پس از بررسی و ارزیابی سیستم های حسابداری مدیریت، بسیاری از ناکارایی های این اطلاعات را برای ارزیابی عملکرد سازمان ها نمایان ساختند که این ناکارایی ناشی از افزایش پیچیدگی سازمان ها، پویایی محیط و رقابت بازار بود (کاپلن و نورتن، ۱۹۹۲).

سیستم اطلاعات حسابداری سیستمی که عملیات جمع آوری و ذخیره سازی داده های مالی را طی فرایند های حسابداری انجام می دهد و پس از پردازش این داده ها، اطلاعات مورد استفاده تصمیم گیرندگان سازمانی را تولید می نماید. سیستم

اطلاعات حسابداری در نهایت با ارائه گزارش های هوشمندانه مالی، می تواند تصمیم گیرندگان و مدیران سازمان را در برنامه های راهبردی شان کمک نماید.

در ادامه، با توسعه مدل پژوهش به طرح و آزمون فرضیه ها خواهیم پرداخت. بحث و نتیجه گیری در خصوص یافته های پژوهش و سرانجام ارائه پیشنهادها، آخرین بخش این نوشتار را تشکیل می دهد.

مبانی نظری پژوهش

سیستم اطلاعاتی حسابداری (AIS)

به عنوان سیستم اطلاعاتی اصلی سازمان که اطلاعات لازم برای برنامه ریزی، تصمیم گیری و کنترل را تامین می کند، از این امر مستثنا نیست. مجموعه تغییرات گسترده درون سازمانی و برون سازمانی، توسعه و به کارگیری سیستم های اطلاعاتی دقیق و مناسب و ارزیابی مستمر آنها را به منظور تامین انعطاف پذیری لازم و کارکرد مطلوب، ایجاد می کند. (عرب مازار یزدی و همکاران، ۱۳۸۲).

خروجی هر سیستم اطلاعاتی حسابداری انعطاف پذیر، اطلاعات به موقع، مربوط و قابل اتکا است که موقعیت رقابتی و کیفیت تصمیم گیری مدیران در طراحی، اجرا و ارزیابی استراتژی های سازمان را ارتقا می بخشد (خواجوی و اعتماد جوربابی، ۱۳۸۹).

سیستم های اطلاعاتی و ارزیابی عملکرد

سیستم های اطلاعاتی حسابداری یکی از سیستم های مهم و حیاتی سازمان ها محسوب می شود که نقش به سزایی در فعالیت های سازمان ها ایفا می نماید؛ هر چند که امروزه با پیدایش سیستم های دیجیتالی و اینترنتی بر سومندی این سیستم ها افزوده می شود. این سیستم ها را می توان به عنوان مکانیسم و شاخصی مهم برای موثر بودن تصمیمات مدیران و کنترل سازمان در نظر گرفت. مباحث ارزیابی عملکرد را می توان از زوایای متفاوتی مورد بررسی قرار داد. دو دیدگاه اساسی سنتی و نو در این باره وجود دارد. دیدگاه سنتی، قضاوت و یادآوری عملکرد و کنترل ارزیابی شونده را هدف قرار داده و سبک دستوری دارد. این دیدگاه صرفاً معطوف به عملکرد دوره زمانی گذشته است و با مقتضیات گذشته نیز شکل گرفته است. دیدگاه نو، آموزش، رشد و توسعه ظرفیت های ارزیابی شونده، بهبود و بهسازی افراد و سازمان و عملکرد آن، ارائه خدمات مشاوره ای و مشارکت عمومی ذینفعان، ایجاد انگیزش و مسئولیت پذیری برای بهبود کیفیت و بهینه سازی فعالیت ها و عملیات را هدف قرار داده و مبنای آن را شناسایی نقاط ضعف و قوت و تعالی سازمانی تشکیل می دهد. خاستگاه این دیدگاه مقتضیات معاصر بوده و به ارزیابی سیستمی عملکرد با استفاده از تکنیک ها و روش های مدرن، توسعه پیدا می کند. حوزه تحت پوشش اندازه گیری عملکرد می تواند سطح کلان یک سازمان، یک واحد، یک فرایند و کارکنان باشد.

دست کم هفت مقیاس برای ارزیابی عملکرد یک سازمان وجود دارد که الزاماً متمایز از یکدیگر نیستند. این مقیاس ها عبارتند از: اثربخشی، کارایی، سود و سودآوری، بهره و بهره وری، کیفیت زندگی شغلی، خلاقیت و نوآوری و کیفیت.

مروری بر پیشینه پژوهش

در ایران تحقیقی که چگونه حالت ارزیابی سیستم اطلاعات حسابداری و چارچوب سنجش بر قضاوت های عملکرد (زیست) محیطی تاثیر می گذارد، تا کنون انجام نشده است اما برخی از مهم ترین تحقیقات مرتبط به شرح زیر است :

مستاجران (۱۳۸۰) در تحقیقی رضایت مدیران ارشد مالی و عملیاتی از عملکرد سیستم اطلاعات حسابداری را بررسی نمود و به این نتیجه رسید که اثر بخشی و کارایی عملکرد بر رضایت مدیران ارشد از عملکرد سیستم اطلاعات حسابداری موثر است.

ابراهیمی کرد لر و همکاران (۱۳۹۲)، در بررسی اثر بخشی سیستم های اطلاعاتی حسابداری بر عملکرد و ارزیابی عملکرد پرداختند به طور کلی نتایج این تحقیق نشان می دهد سیستم های اطلاعاتی و به طور خاص سیستم های اطلاعاتی حسابداری، برای سازمان ها ابزار سودمند می باشد و سرمایه گذاری در این حوزه برای سازمان ها توجیه اقتصادی دارد. حاجیها و همکاران (۱۳۹۳)، در تحقیقی بر تاثیر خصوصیات سیستم اطلاعات حسابداری بر عملکرد این سیستم در شرایط تحلیل پذیری وظیفه بررسی نمود و نتیجه در هنگامی که وظایف سازمانی تحلیلی است مدیران از سیستم اطلاعاتی حسابداری اطلاعات وسیع و تجمیعی انتظار دارند اما به موقع بودن اطلاعات تاثیر معکوس معناداری بر رضایت آنها دارد. النا و همکاران (۲۰۱۱) در پژوهشی به بررسی تاثیر سیستم های اطلاعاتی حسابداری بر ارزیابی عملکرد شرکت های متوسط و کوچک اسپانیا پرداختند آن ها در این تحقیق با توجه به این که بیش از ۹۰ درصد شرکت های اسپانیایی را شرکت های متوسط و کوچک تشکیل می دهند؛ روی این گروه از شرکت ها متمرکز شدند. این شرکت ها نیاز به استراتژی و ابزارهایی دارند تا بتوانند در چنین موقعیت رقابتی قادر به ادامه ی حیات و حتی پیشرفت باشند. سیستم های اطلاعاتی می تواند یکی از ابزارهایی باشد که برای سازمان ها مزیت رقابتی فراهم نماید. به وسیله ی سیستم های اطلاعاتی حسابداری می توان ریسک برخی از فعالیت ها را اندازه گیری نمود یا این که با به کارگیری یک سری از نرم افزارهای حرفه ای می توان درآمدهای آتی را پیش بینی نمود و سایر منافی که می توان با استقرار و به کارگیری سیستم های اطلاعاتی مناسب و مطلوب کسب نمود. هر چند این مزایا شامل حال شرکت های بزرگ نیز می باشد، با این حال توجه به شرکت های متوسط و کوچک نیز می تواند افق های دیگر برای ما بگشاید و جنبه های دیگری برای ما آشکار نماید. آن ها دریافتند بین به کارگیری سیستم های اطلاعاتی حسابداری و ارزیابی بهتر عملکرد رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. با این حال آن ها دریافتند بین به کارگیری سیستم های اطلاعاتی حسابداری توسط شرکت های متوسط و کوچک برای مدیران بانک ها و دارایی و بهره وری رابطه ی معناداری وجود ندارد.

هانگ و همکاران (۲۰۱۶)، در بررسی چارچوب اندازه گیری و اطلاعات حسابداری سیستم ارزشیابی سیستم تأثیری بر محیط زیست و قضاوت های عملکرد پرداختند. چگونه اطلاعات ارائه شده در یک سیستم اطلاعات حسابداری (AIS) تأثیر می گذارد. شرکت کنندگان (۲۰۶ نفر) عملکرد سازمانی محیط زیست کارخانه را با مشترک جداگانه ارزیابی کردند. این پژوهش مفهوم قاب سازی را به چارچوب شناخته شده ی GET اضافه می کند. عملکرد محیطی کارخانه را با حالت مشترک / جداگانه و قاب بندی مثبت / منفی ویژگی ارزیابی کردند. یافته ها نشان داد به طراحان AIS دهد که حالت ارزیابی معرفی قاب های ویژگی بر تصمیم گیری را کاهش می دهد. به طور خاص، هنگام استفاده از کادر بندی مثبت (منفی) ارزیابی های بالاتر (پایین تر) رخ می دهد، و این اثر بیشتر (کمتر) در حالت مجزا (مشترک) بیان می شود. یافته ها همچنین نشان می دهد که قضاوت های سازگار تر در حالت ارزیابی با مثبت در مقایسه با فریم های منفی اندازه گیری های عملکرد رخ می دهد.

فرضیه ها و روش پژوهش

فرضیه های پژوهش

۱. سیستم اطلاعات حسابداری بر ارزیابی عملکرد تاثیر مثبت و معنی داری دارد.
۲. حالت اندازه گیری بر ارزیابی عملکرد تاثیر معنی داری دارد.

۳. نگرش محیطی بر ارزیابی عملکرد تاثیر معنی داری دارد.

روش و نمونه ی آماری پژوهش

این پژوهش ترکیبی از روش های کتابخانه ای و میدانی می باشد. پژوهش از نظر زمانی از نوع پژوهش های مقطعی است، چرا که در یک محدوده ی زمانی صورت گرفته و واقعیت را در یک برهه زمانی کنکاش می کند. از نظر سطح و قلمرو بررسی در سطح شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران انجام شده است. از نظر معیار و انواع پژوهش ها کاربردی است. جامعه آماری این تحقیق تمام مدیران و مدیران ارشد و مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. برای گردآوری داده های این پژوهش ۱۶۰ نفر در قالب پرسشنامه استفاده شده است.

- فعالیت اصلی به جز مالی، اعتباری و سرمایه گذاری داشته باشد؛

- دست کم یک سال از اجرای آخرین تغییرات بااهمیت در سیستم های اطلاعاتی حسابداری سازمان گذشته باشد.

به منظور انجام مصاحبه با مدیران مالی یا کارشناسان حسابداری شرکت های مورد مطالعه، طی ۸ هفته به دفتر مرکزی یا کارخانه ۶۸ شرکت مراجعه شد. مراجعات منتهی به مصاحبه ۱۶۰ نفر بود سوالات بخش ساخت یافته این مصاحبه برگرفته از پرسشنامه پژوهش هانک الوین و همکاران (۲۰۱۶) است.

برای گزارشگری حسابداری محیط زیست بایستی عوامل زیر مورد توجه قرار گیرند:

- آسیب های وارده به محیط زیست

- بازمینی ارتباط بین صنایع و محیط زیست و میزان استفاده از منابع طبیعی

- مسولیت شرکت ها در قبال این آسیب ها

- ارزیابی اثرات و آسیب های زیست محیطی

- لزوم گزارشگری هزینه های زیست محیطی

ارزیابی نگرش محیطی: ۱. دخالت انسان با طبیعت ۲. مسائل مربوط به مسکن و توسعه ۳. منابع انسانی و اقتصاد ۴. وظایف غیر انسانی

روش های ارزیابی عملکرد

* تمرکز بر نتایج و بازده حاصل از آن که اغلب در صورت حساب های مالی و تراز نامه انعکاس پیدا می کند.

* تمرکز بر رفتار های کارکنان از قبیل نوشته ها، اقدامات مهم و ابتکاری آنان، آزمون های ارزیابی و مدیریت بر مبنای هدف.

* خود ارزیابی که بر اساس خود اظهاری صورت می گیرد.

مدل رگرسیونی: (۱)

Evaluation Amounts

- = β_1 * Evaluation Mode (joint vs. Separate: fixed)
- + β_2 * Framing (Positive vs. Negative. Fixed)
- + β_3 * Benchmark (Better or worse than Benchmark: Fixed)
- + β_4 * Task Order (Fixed)
- + $\beta_{5,6,7}$ * Interactions of Mode, Framing and Benchmark
- + b_8 * Environmental Attitude (Random)

تعاریف واژه های کلیدی:

از واژه «ارزیابی عملکرد» تعاریف بسیاری ارائه شده است. به منظور درک صحیح هر پدیده یا موضوع لازم است آن پدیده تعریف تا برداشت و فهم مشترکی حاصل شود.

ورد و دیویس معتقدند: ارزیابی عملکرد فرآیندی است که عملکرد شاغل با آن اندازه گیری می شود و هنگامی که درست انجام شود کارکنان، سرپرستان، مدیران و نهایتاً سازمان از آن بهره مند خواهد شد (دیویس، ۱۹۹۰). کاسیو ارزیابی عملکرد را توصیف نظام دار نقاط قوت و ضعف عملکرد فرد یا گروه در رابطه با اجرای وظایف محوله تعریف می کند (کاسیو، ۱۹۹۵).

سیستم اطلاعاتی حسابداری (AIS) چیست ؟

یک سیستم مجموعه ای از دو یا چند جزء مرتبط به هم که به منظور دستیابی به یک هدف با هم در تعامل می باشند. بیشتر مواقع سیستم ها از زیرسیستم های کوچکتری تشکیل شده اند که هر یک فعالیت ویژه ای انجام داده و در نهایت سیستم بزرگتری را پشتیبانی می کنند.

در حقیقت این چنین سیستم ها با ترکیب حسابداری سنتی با فن آوری مدرن به همراه کنترل آنها که اطلاعاتی برای کاربران خود در حوزه مالی برای مدیریت سازمان ارائه می کند بوجود آمده اند و ۳ وظیفه مهم را بر عهده دارند. سیستم های اطلاعات حسابداری (AIS) (Accounting Information Systems) با سایر سیستم های اطلاعاتی به لحاظ تأکید بر حسابداری و کنترل تفاوت دارد. از آنجا که در بسیاری از واحدهای تجاری بزرگ مدیران، مالکان شرکت نیست میل به استفاده از سیستم های اطلاعات حسابداری برای کنترل و حصول اطمینان از حفاظت دارائی ها، مدارک و اطلاعات واحد روزبه روز در حال افزایش است و اجازه می دهد تا هزینه های مرتبط با تولید و یا اجرای خدمات را ردیابی و پیگیری نمائیم همچنین امکانات پیشرفته تری در این زمینه برای بهبود عملکرد سازمان ارائه می دهند. این سیستم به سازمان اجازه می دهد تا برای وصول اهداف خود برنامه ریزی نماید و کارکنان به گزارشات و تجزیه و تحلیل های دسترسی داشته باشند و در میان سناریوهای پیشنهاد شده بهترین و بهینه ترین آن را انتخاب نمایند. به همین دلیل است که حسابداران چنین شرکت هایی باید شناختی اصولی از چگونگی کارکرد این سیستمها داشته باشند تا بتوانند گزارشات دلخواه را در مواقع لزوم براحتی وصول نمایند (مجله علم الکترونیک، نصر اصفهانی، ۱۳۹۶).

اجزاء AIS :

دستگاههای ورودی این فناوری معمولاً کامپیوترهای شخصی استاندارد با ایستگاه های کاری در حال اجرا، برنامه های کاربردی برای پردازش داده های ورودی، وسایل ارتباطات الکترونیکی برای تبادل داده ها بر روی وب و ارتباط با اینترنت می باشد. ابزارهای خروجی نیز مانند نمایشگر، پرینتر و دستگاه های الکترونیکی برای ارتباط و تجارت الکترونیکی می باشند. محتوای خروجی می تواند شامل هر گزارشی از جمله گزارشات مالی، مالیات، بودجه باشد. هر سازمان برای انجام فعالیت های خود، نیازمند استفاده از سه عامل مهم منابع انسانی، منابع مالی، و منابع طبیعی است. با توجه به اهمیت هزینه های زیست محیطی می توان آنها را به عنوان بخشی از بهای تمام شده محصولات یا خدمات واحدهای تجاری قلمداد نمود. لذا عدم گزارش اینگونه هزینه ها در صورت های مالی موجب می شود که اولاً هزینه های زیست محیطی از دید مدیریت پنهان مانده و اقدامات لازم برای کنترل آنها صورت نگیرد. ثانیاً عدم گزارش هزینه های زیست محیطی به عنوان بخشی از بهای تمام شده باعث مخدوش شدن مهمترین ویژگی کیفی اطلاعات حسابداری، یعنی قابل اتکا بودن آنها می گردد (مجله علم الکترونیک، نصر اصفهانی، ۱۳۹۶).

تحلیل مدل و آزمون فرضیه ها

بررسی جنسیت پاسخ دهندگان:

تجزیه و تحلیل داده ها نشان می دهد که از مجموع ۱۶۰ پاسخگوی مورد بررسی ۱۳۵ نفر (۸۴/۳ در صد) زن و ۲۵ نفر (۱۵/۷ درصد) مرد هستند.

جدول ۱ - توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر حسب جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد تجمعی
مرد	۱۳۵	۸۴/۳
زن	۲۵	۱۵/۷
کل	۱۶۰	۱۰۰

بررسی سن پاسخ دهندگان:

جدول ۲ - توزیع فراوانی جامعه مورد مطالعه بر حسب سن

دامنه سنی	فراوانی	در صد فراوانی
۳۰-۴۰	۱۲۲	۰/۷۶۲
۴۱-۵۰	۲۸	۰/۱۷۵
۵۱-۶۰	۱۰	۰/۰۶۳
مجموع	۱۶۰	۱

با توجه به جدول بالا اکثر پاسخ دهندگان در رده سنی ۳۰-۴۰ قرار دارند، بعد از آن پاسخ دهندگان سن ۴۱-۵۰ سال بالاترین میزان را به خود اختصاص داده است.

بررسی تحصیلات پاسخ دهندگان:

جدول ۳ - توزیع فراوانی جامعه مورد مطالعه بر حسب تحصیلات

مدرک تحصیلی	فراوانی	درصد فراوانی
لیسانس	۴۴	۰/۲۷۵
فوق لیسانس	۱۰۴	۰/۶۵
دکتری	۱۲	۰/۰۷۵
مجموع	۱۶۰	۱

همانطور که از جدول بالا نمایان است بیشتر پاسخ دهندگان دارای مدرک تحصیلی فوق لیسانس هستند، بعد از آن پاسخ دهندگان با مدرک لیسانس بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده اند.

بررسی سابقه خدمت:

جدول ۴ - توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر حسب سابقه خدمت

سابقه	فراوانی	درصد فراوانی
۵-۱	۱۲۰	۰/۷۵
۱۰-۶	۳۰	۰/۱۸۷
۱۵-۱۱	۱۰	۰/۰۶۲
مجموع	۱۶۰	۱

همان که از جدول ۴ مشخص است اکثر پاسخ دهندگان بین ۱-۵ سال سابقه کار دارند.

توصیف متغیر ارزیابی عملکرد

جدول ۵- مقادیر شاخص‌های توصیفی در خصوص متغیر ارزیابی عملکرد (n= ۱۶۰)

متغیرها	میانگین	کمترین	بیشترین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
ارزیابی عملکرد	۶/۷۸	۶	۷	۰/۱۱	۱/۰۱۳	۰/۴۲۳

با توجه به اطلاعات جدول فوق می‌توان نتایج زیر را گرفت:

بر اساس نتایج جدول ۵، میانگین میزان متغیر ارزیابی عملکرد، برابر با ۶/۷۸ بوده است. با توجه به میانگین می‌توان گفت که به لحاظ توصیفی، میزان متغیر ارزیابی عملکرد در سطح بالا بوده است.

توصیف متغیر سیستم اطلاعات حسابداری

جدول ۶- مقادیر شاخص‌های توصیفی در خصوص متغیر سیستم اطلاعات حسابداری (n= ۱۶۰)

متغیرها	میانگین	کمترین	بیشترین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
سیستم اطلاعات حسابداری	۳/۸۹	۱	۷	۰/۹۲۸	۱/۱۸۵	۰/۹۹۶

با توجه به اطلاعات جدول می‌توان نتایج زیر را گرفت:

بر اساس نتایج جدول ۶، میانگین سیستم اطلاعات حسابداری، برابر با ۳/۸۹ بوده است. می‌توان گفت که به لحاظ توصیفی، میزان کاربست سیستم اطلاعات حسابداری در سطح متوسط پایین بوده است.

توصیف متغیر حالت اندازه گیری

جدول ۷- مقادیر شاخص‌های توصیفی در خصوص متغیر حالت اندازه گیری (n= ۱۶۰)

متغیرها	میانگین	کمترین	بیشترین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
حالت اندازه گیری	۳/۴۰	۱	۷	۰/۶۳۶	۰/۶۴۷	۰/۲۰۱

با توجه به اطلاعات جدول فوق می‌توان نتایج زیر را گرفت:

بر اساس نتایج جدول ۷، میانگین میزان کاربست حالت اندازه گیری، برابر با ۳/۴۰ بوده است. می‌توان گفت که به لحاظ توصیفی، میزان کاربست حالت اندازه گیری در سطح متوسط پایین بوده است.

توصیف متغیر نگرش محیطی

جدول ۸- مقادیر شاخص‌های توصیفی در خصوص متغیر نگرش محیطی (n= ۱۶۰)

متغیرها	میانگین	کمترین	بیشترین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
نگرش محیطی	۴/۳۵	۱	۷	۰/۸۳۰	۰/۷۱۴	-۰/۳۱۱

جدول ۹- آزمون کولموگروف- اسمیرنوف یک نمونه‌ای برای متغیرهای تحقیق

متغیر	آماره Z	سطح معناداری
سیستم اطلاعات حسابداری	۱/۰۱	۰/۱۱۷
حالت اندازه گیری	۰/۹۶	۰/۱۸
نگرش محیطی	۱/۰۵	۰/۱۲۱
ارزیابی عملکرد	۱/۱۶	۰/۰۸۵

آزمون فرضیه اول

H₀: سیستم اطلاعات حسابداری بر ارزیابی عملکرد تاثیر مثبت و معنی داری ندارد.

H₁: سیستم اطلاعات حسابداری بر ارزیابی عملکرد تاثیر مثبت و معنی داری دارد.

جدول ۱۰- آزمون تحلیل واریانس یکراهه (ANOVA) جهت تعیین معناداری فرضیه

سطح معناداری	F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	مدل
۰/۰۰۰	۳۲/۴۲۵	۲۹/۰۰۹	۱	۲۹/۰۰۹	رگرسیون
		۰/۸۹۵	۱۵۸	۱۴۱/۳۵۴	باقیمانده
			۱۵۹	۱۷۰/۳۶۴	کل

جدول ۱۱- ضرایب رگرسیونی متغیر پیش بین

سطح معناداری	t	ضریب استاندارد نشده		مدل
		ضریب استاندارد شده	خطای استاندارد	
۰/۰۰۰	۶/۰۶۸	بتا	۰/۲۳۰	۱/۳۹۸
۰/۰۰۰	۵/۶۹۴	۰/۴۱۳	۰/۰۹۵	۰/۵۴

نتایج نشان می‌دهد که سطح معناداری متغیر، سیستم اطلاعات حسابداری در سطح ۰/۰۵ معنادار است. با توجه به نتایج تحقیق سیستم اطلاعات حسابداری بر ارزیابی عملکرد تاثیر مثبت و معنی داری دارد، بنابراین فرضیه اول تایید می‌شود.

آزمون فرضیه دوم

H₀: حالت اندازه گیری بر ارزیابی عملکرد تاثیر معنی داری ندارد.

H₁: حالت اندازه گیری بر ارزیابی عملکرد تاثیر معنی داری دارد.

بررسی معناداری کل مدل و وجود رابطه خطی بین متغیر پیش بین و ملاک

جدول ۱۲- آزمون تحلیل واریانس یکراهه (ANOVA) جهت تعیین معناداری فرضیه

سطح معناداری	F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	مدل
۰/۰۰۰	۲۷/۳۴۲	۲۵/۱۳۲	۱	۲۵/۱۳۲	رگرسیون
		۰/۹۱۹	۱۵۸	۱۴۵/۲۳۲	باقیمانده
			۱۵۹	۱۷۰/۳۶۴	کل

مقدار F در جدول فوق برابر ۲۷/۳۴۲ است که بیانگر آن است که کل مدل در سطح ۰/۰۰۱ معنادار است. همچنین جدول فوق بیانگر این است که مفروضه وجود رابطه خطی بین متغیر پیش بین و ملاک رعایت شده است.

ضرایب رگرسیونی متغیر پیش بین

جدول ۱۳- ضرایب رگرسیونی متغیر پیش بین

سطح معناداری	t	ضریب استاندارد نشده		مدل
		ضریب استاندارد شده	خطای استاندارد	
۰/۰۰۰	۸/۵۲۱	بتا	۰/۱۹۸	۱/۶۸۴
۰/۰۰۰	۵/۲۲۹	۰/۳۸۴	۰/۰۸۲	۰/۴۲۸

نتایج جدول نشان می‌دهد که سطح معناداری متغیر حالت اندازه گیری در سطح $0/05$ معنادار است. با توجه به نتایج تحقیق حالت اندازه گیری بر ارزیابی عملکرد تاثیر معنی داری دارد، بنابراین فرضیه دوم تایید می‌شود.

آزمون فرضیه سوم

H_0 : نگرش محیطی بر ارزیابی عملکرد تاثیر معنی داری ندارد.

H_1 : نگرش محیطی بر ارزیابی عملکرد تاثیر معنی داری دارد.

جدول ۱۴- آزمون تحلیل واریانس یک‌راهه (ANOVA) جهت تعیین معناداری فرضیه

سطح معناداری	F	میانگین مجزورات	درجه آزادی	مجموع مجزورات	مدل
$0/000$	$26/686$	$24/616$	۱	$24/616$	رگرسیون
		$0/922$	۱۵۸	$145/747$	باقیمانده
			۱۵۹	$170/364$	کل

مقدار F در جدول فوق برابر $26/686$ است که بیانگر آن است که کل مدل در سطح $0/001$ معنادار است. همچنین جدول فوق بیانگر این است که مفروضه وجود رابطه خطی بین متغیر پیش‌بین و ملاک رعایت شده است.

ضرایب رگرسیونی متغیر پیش‌بین

جدول ۱۵- ضرایب رگرسیونی متغیر پیش‌بین

سطح معناداری	t	ضریب استاندارد شده	ضریب استاندارد نشده		مدل
		بتا	خطای استاندارد	بتا	
$0/000$	$3/949$		$0/295$	$1/165$	اثر ثابت
$0/000$	$5/166$	$0/380$	$0/119$	$0/617$	نگرش محیطی

نتایج جدول نشان می‌دهد که سطح معناداری متغیر حالت اندازه گیری در سطح $0/05$ معنادار است. با توجه به نتایج تحقیق نگرش محیطی بر ارزیابی عملکرد تاثیر معنی داری دارد، بنابراین فرضیه سوم تایید می‌شود.

نتیجه گیری، پیشنهادها و محدودیت ها

نتیجه گیری و بحث

در این تحقیق تا چگونه حالت ارزیابی سیستم اطلاعات حسابداری و چارچوب سنجش بر قضاوت های عملکرد (زیست) محیطی تاثیر می‌گذارد بررسی شد. بر طبق فرضیات طرح شده انتظار می‌رود که متغیرهای سیستم اطلاعات حسابداری، حالت اندازه‌گیری و نگرش محیطی بر ارزیابی عملکرد تاثیر معنادار و همچنین عکس العمل بازار سرمایه را در پی داشته باشد. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها با استفاده از اطلاعات مربوط به شرکت‌های موجود در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۶ الی ۱۳۹۷ نشان می‌دهد.

که: طبق فرضیه اول که تاثیرگذاری سیستم اطلاعات حسابداری بر ارزیابی عملکرد، مورد بررسی قرار گرفته است. همچنین با توجه به نتایج بدست آمده متغیر سیستم اطلاعات حسابداری به عنوان متغیر مستقل با توجه به سطح معناداری آن بر ارزیابی عملکرد تاثیر مثبت و معناداری دارد. یعنی با افزایش سیستم اطلاعات حسابداری موجب افزایش در عملکرد شرکت‌ها می‌گردد. طبق فرضیه دوم که تاثیرگذاری حالت اندازه‌گیری بر ارزیابی عملکرد، مورد بررسی قرار گرفته است.

همچنین با توجه به نتایج بدست آمده متغیر حالت اندازه‌گیری به عنوان متغیر مستقل با توجه به سطح معناداری آن بر ارزیابی عملکرد تاثیر مثبت و معناداری دارد. یعنی با افزایش حالت اندازه‌گیری موجب افزایش در عملکرد شرکت‌ها می‌گردد. طبق فرضیه سوم که تاثیرگذاری نگرش محیطی بر ارزیابی عملکرد، مورد بررسی قرار گرفته است. همچنین با توجه به نتایج بدست آمده متغیر نگرش محیطی به عنوان متغیر مستقل با توجه به سطح معناداری آن بر ارزیابی عملکرد تاثیر مثبت و معناداری دارد. یعنی با افزایش حالت اندازه‌گیری موجب افزایش در عملکرد شرکت‌ها می‌گردد. در اجرای پژوهش به برخی محدودیت‌ها علی‌رغم عدم تاثیر با اهمیت بر نتایج اشاره می‌شود. هر چند با طرح سوالات کنترلی در فرآیند مصاحبه تلاش شد سوگیری پاسخ به حداقل برسد به کارگیری شاخص‌های عینی و روش‌های دیگر می‌تواند به سنجش هر چه دقیق‌تر قابلیت‌ها کمک کند. مزایای این تحقیق بیش از سایر روش‌های تحقیقاتی که امکان کاوش موثر این نوع اطلاعات حسابداری را فراهم می‌کنند، که حاوی ویژگی‌های غیر معمول و غیر سنتی که ممکن است منجر به مسائل شناختی ناخواسته و در عین حال ناشناخته برای پردازش شوند. این روش تحقیقاتی با هدف درک بهتر مسائل AIS محیطی از دیدگاه شناختی و تصمیم‌گیری رافراهم می‌آورد. با توجه به نتایج این تحقیق می‌توان گفت که به لحاظ توصیفی، میزان کاربرد حالت اندازه‌گیری در سطح متوسط پایین بوده است. و نشان می‌دهد که متغیرهای سیستم اطلاعات حسابداری، نگرش محیطی و حالت اندازه‌گیری بر ارزیابی عملکرد تاثیر مثبت و معنادار وجود دارد. از جمله پژوهش‌های خارجی انجام شده در این زمینه می‌توان به پژوهش هانک الوین و همکاران (۲۰۱۶) اشاره کرد که نتایج پژوهش نشان می‌دهد سیستم اطلاعات حسابداری و نگرش محیطی تاثیر گذار بر ارزیابی عملکرد می‌باشد. پژوهش حاضر از اولین پژوهش‌های انجام شده در حوزه پویای سیستم اطلاعاتی در کشور می‌باشد. که با هدف حالت ارزیابی سیستم اطلاعات حسابداری و چارچوب سنجش بر قضاوت‌های عملکرد اجرا شد.

پیشنهادات مبتنی بر نتایج فرضیه‌ها

به سرمایه‌گذاران پیشنهاد می‌گردد که در زمینه استفاده از اطلاعات در امر تصمیم‌گیری توجه داشته باشند که سیستم اطلاعات حسابداری، حالت اندازه‌گیری و نگرش محیطی بر ارزیابی عملکرد تاثیر معناداری دارد. به سرمایه‌گذاران پیشنهاد می‌گردد که در زمینه استفاده از اطلاعات در امر تصمیم‌گیری توجه داشته باشند که سیستم اطلاعات حسابداری، حالت اندازه‌گیری و نگرش محیطی بر ارزیابی عملکرد تاثیر معناداری دارد. با توجه به اینکه سیستم اطلاعات حسابداری یک امر بسیار مهم و موثری در کیفیت گزارشگری مالی می‌باشد و برای نظارت بر صورت‌های مالی تهیه شده توسط مدیران بهتر عمل می‌نمایند تا بتوانند با عملکرد بهتری را فراهم آورند.

پژوهش حاضر گویای آن است که سازمان‌هایی که به دنبال ارتقای عملکرد در محیط رقابتی هستند، با به کارگیری سیستم اطلاعاتی حسابداری منعطف از یک سو و مدیریت پیوسته آن به منظور حفظ عملکرد بهینه در شرایط متغیر از سویی دیگر، می‌توانند بازدهی مورد انتظار را از عملکرد سیستم‌های اطلاعاتی دریافت کنند و اینکه ابزار رسیدن به رفتارهای زیست محیطی مناسب و مثبت، آموزش زیست محیطی است.

تحقق این مزایا، در سایه مدیریت نظام مند و ارزیابی مستمر ابعاد مختلف سیستم اطلاعاتی حسابداری به منظور روزآمدی نرم افزار و سخت افزار، آموزش و مهارت مناسب کاربران و پشتیبانی کارآمد از سیستم‌ها، در جهت تأمین اهداف و نیازهای سازمان ممکن می‌شود. سیستم حسابداری یکی از اجزای سیستم اطلاعاتی مدیریت می‌باشد که خود این سیستم هم به عنوان یکی از سیستم‌های مورد نیاز سازمان مطرح می‌باشد.

مدیران در شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران در فرایند ارزیابی بر اساس شرایط محیطی می‌توانند از سیستم اطلاعات حسابداری مبتنی بر پشتیبانی تصمیم‌گیری و هوش تجاری و تصمیم‌گیری گروهی استفاده نمایند.

منابع

- ✓ ابراهیمی کردلر، علی، سیدی، سید جلال، منتی، وحید، (۱۳۹۲)، اثربخشی سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری بر عملکرد و ارزیابی عملکرد، مجله بررسی‌های حسابداری دانشگاه چمران اهواز، صص ۲۲۲-۲۲۴.
- ✓ حاجیه‌ها، زهره، نیونی، شایسته، (۱۳۹۳)، بررسی تاثیر خصوصیات سیستم اطلاعات حسابداری بر عملکرد این سیستم در شرایط تحلیل پذیری وظیفه، حسابداری مدیریت، دوره ۷، شماره ۲۱، صص ۴۷-۵۸.
- ✓ خواجهی، شکراله، اعتمادی جوریبی، مصطفی، (۱۳۸۹)، بررسی عوامل مؤثر بر پیاده سازی موفق سیستم های اطلاعاتی حسابداری در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پژوهش های حسابداری مالی، دوره ۲، شماره ۲، صص ۱-۲۲.
- ✓ دستگیر، محسن، جمشیدیان، مهدی، جدیدی، عباس، (۱۳۸۲)، بررسی تأثیر ویژگی های سیستم اطلاعات حسابداری بر بهبود تصمیم گیری مدیران: مورد گروه بهمن، بررسی های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۰، شماره ۴، صص ۲۷-۵۰.
- ✓ عرب مازار یزدی، محمد، عرب، ابوالفضل، علی پور، محمد، (۱۳۸۶)، بررسی ابعاد ارتباط سیستم های اطلاعات مدیریت و سیستم اطلاعاتی حسابداری، حسابدار، شماره ۱۸۲، صص ۳۲-۳۹.
- ✓ عرب مازار یزدی، محمد، نایی، بهادر، (۱۳۸۶)، ارزیابی سرمایه گذاری در سیستم های اطلاعاتی، حسابدار، شماره ۱۹۱، صص ۲۰-۳۰.
- ✓ مستاجران، علی، (۱۳۸۰)، سیستم های اطلاعات مدیریت، صفحه ۳۶-۴۳.
- ✓ Fraj, E., Martínez, E., & Matute, J. (2011). Green marketing strategy and the firm's performance: the moderating role of environmental culture. *Journal of Strategic Marketing*, 19(4), 339-355.
- ✓ Hank C. Ale wine, Christopher D. All port, Wei-Cheng Milton Shen (2016). How measurement framing and accounting information system evaluation mode influence environmental performance judgments. *Journal of Accounting Information Systems* 23 (2016) 28-44.
- ✓ Kaplan, R. and Norton, D. (1992) the Balanced Scorecard—Measures That Drive Performance. *Harvard Business Review*, 79.
- ✓ Prasad, A. & Green, P. (2015). Organizational competencies and dynamic accounting information system capability: Impact on AIS processes and firm performance. *Journal of Information Systems*, 29(3), 123-149.
- ✓ Wayne F. Cascio, *Managing Human Resource, productivity, Quality of Work life, Profits*, 4th ed, Mc Graw- Hill, Inc., 1995, p. 275.
- ✓ Willam B. Werther, TR Keith Davis, *Human Resource and Personnel Management*, Prentice-Hall, inc, 1990, P.14